

MUZEJSKI VJESNIK 15

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovac, Kutina, Sesvete, Sveti Ivan Zelina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske toplice, Veliki Tabor, Virje.

Broj 15/1992

Godina XV

Urednički kolegij:

Ana Bobovec (Kutina), Miroslav Klemm (Varaždin), Slavica Moslavac (Kutina),
Marina Šimek (Varaždin)

Tehnički urednik:

Svenibor Pohajda

Korektura:

Zdenka Belić, Ana Bobovec

Nakladnik:

Muzej Moslavine u Kutini

Za nakladnika:

Slavica Moslavac

Priprema i tisak:

»Grata« Bjelovar

Naklada: 650 primjeraka

»Muzejski vjesnik« izlazi jedamput godišnje.

Rukopisi se ne honoriraju i ne vraćaju.

Za sadržaj i lekturu tekstova odgovorni su autori.

»Muzejski vjesnik« solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

ARHEOLOŠKI RADOVI NA LOKALITETU KUZELIN

U godini 1990., osim obilaska i rekognosciranja lokaliteta Prigorja, terenski radovi sastojali su se od arholoških istraživanja lokaliteta Kuzelina, te izradi tehničke i geodetske dokumentacije. S akcijom se započelo u srpnju mjesecu u trajanju od dva tjedna, a završilo nepunim tjednom mjeseca studenog. U ovoj kampanji radovi su se obavljali na zapadnoj strani gradišta, na tzv. gornjem platou. Godine 1990. otvoreno je više novih kvadranta i blokova oko pretpostavljene linije drvenog obrambenog bedema: KVADRANT 2 — ZAPAD, BLOKOVI "A", "B" i "D"; KVADRANT 3 — ZAPAD, BLOKOVI "B", "C" i "D"; KVADRANT 4 — ZAPAD, BLOK "D"; KVADRANT 8 — ZAPAD, BLOK "C"; vel. 10x10 m, odnosno 5x5m, ukupno 200 m². U navedenim kvadrantima i blokovima pronađena je velika količina nalaza materijalne kulture iz nekoliko prapovijesnih i povijesnih razdoblja. To su nalazi iz kasnog brončanog doba ili tzv. kulture žarnih polja mlađih faza (oko 900—700. g. p.n.e.), starije željezno doba na ovom dijelu gradišta zasad se nije uspjelo sa sigurnošću izdvojiti, zatim mlađeg željeznog doba — latena (u kojem dolaze prvi Kelti na područje grada Zagreba, a otkriveni su na ovom lokalitetu) 2. i 1. st. p.n.e., te srednje i kasne antike od 2. do 4. st.n.e., kao i seobe naroda sa ranoavarskim periodom od 5. do 6. stoljeća (kada život prestaje na ovom mjestu).

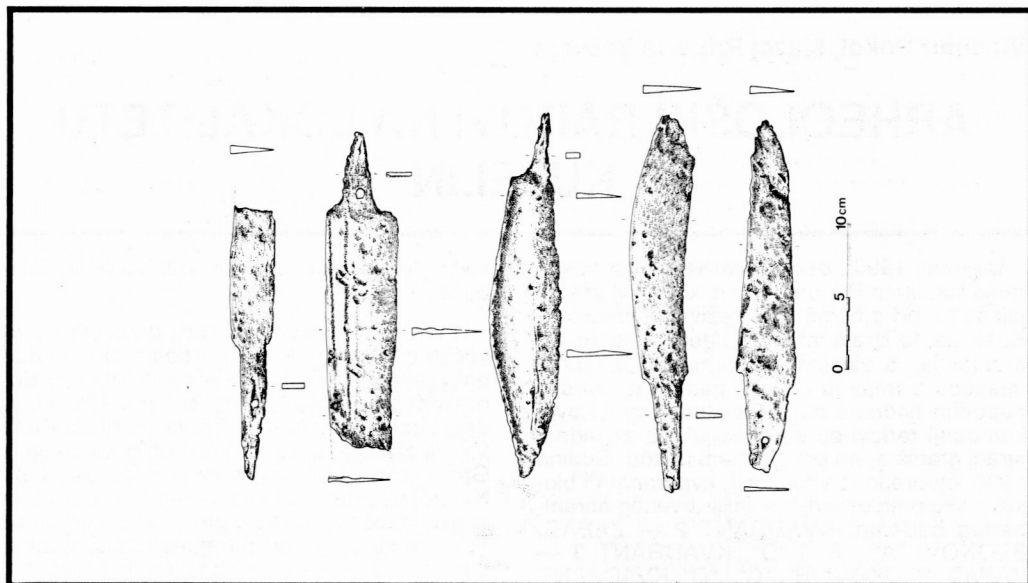
Za prvo razdoblje najkarakterističniji su nalazi veoma brojne keramike svih tipova i kvalitete, dok brončani nalazi izostaju (1 mala aplikacija?). Keramiku zastupaju pretežno primjerci grube rukom rađene kućne keramike sa apliciranom plastičnom štipanom vrpcom na bočnim stijenkama, plavocrne, crvene, ili kombinirane debele fature, ili bez tih aplikacija. Kvalitetne luksuzne keramike zabilježen je manji broj primjeraka, uglavnom plitke zdjelice s rjeđe turbanastim obodom. Standardni nalazi su bili i primjerci utega i pršljenova, koristeći se u procesu izrade tkanina. Pored ranijeg nalaza dijela brončanodobne kuće, ove je kampanje otkrivena u njezinoj blizini oštećena "otpadna jama" s velikom količinom razlomljene keramike (KV. 2—Z, BLOK "A" spoj sa "B"). Uslijed kamenog terena, zdravica najdonjeg sloja prosječno se nalazila na 40 cm dubine. Smatra se da su dijelovi te kulturne i etničke populacije

sudjelovali u seobi Dorana u Grčku (K.V. Gasparini).

U vrijeme starijega željeznog doba čini se da većim dijelom na Kuzelinu dolazi do prekida naseljavanja. Nov život u 2. st.p.n.e. Oni pripadaju poznatom plemenu Tauriska, dijelu Kelta koji se zadržao u Panoniji nakon povlačenja iz Grčke gdje su bili poraženi kod Delfa u 3. st. Najbrojniji artefakti koji se mogu pripisati tom etniku također pripadaju proizvodima od keramike: to su česti nalazi fragmenata luksuznih posuda od grafitiranih kaneliranih češljastih, stijenki, rubovi posuda od crvenopečene gline "kapljastog" profila, te mali ulomci bez profila. Nalaza od metala nije bilo.

Nakon Kelta, koji su inače na Kuzelinu izveli najopsežnije fortifikacione zahvate protohistorijskog razdoblja, dolazi do kraćeg vremena u 1. i 2. stoljeću kad je to utvrđeno mjesto bilo napušteno. Provalama Kvada i Markomana krajem 2. st. život se na njemu ponovo obnavlja. Iz vremena srednje i kasne antike, 2—4. st., protekle je godine pronađeno više zanimljivih nalaza. Za kronologiju su najvažniji nalazi rimskog novca, ukupno 17 nalaza iz ovog perioda: iz 3. st. su nalazi Salonine, Galijena, Klaudija II, zatim Valentinijana, Gracijana iz 4. st. (atribucija ostalih nakon čišćenja). Od metalnih nalaza važna su otkrića dviju željeznih "omega" fibula 4. st., te željeznog ključa, više spojnice, dva noža, držač prozora sa "pantom", bravica, manje koplje, više teško odredivih fragmenata također od željeza. Keramičkih nalaza ovoga perioda i u ovoj kampanji bilo je relativno malo, između ostalog nekoliko fragmenata "tarionika" sa olovnom glazurom i jednog tanjura. Tragova fortifikacije (drvene) u kamenoj podlozi nije se otkrilo.

Elementi razdoblja seobe naroda 5. i 6. (ranoavarski) stoljeća po prvi su se puta mogli na Kuzelinu precizno odrediti: to su u 1990. g. otkrivena dva nalaza malih novčića (izlizani) 5. st., oštećene velike "lukovičaste" fibule istog vremena, te nakon čišćenja determinirane ranije nađene pojasne rovašene kopče također 5. st. i novca cara Arkadija (+405.). Izuzetno rijetko otkriće bila je trokrilna strijela ravnog vrha, koja je pripadala ranom avarskom horizontu kasnog 6. (poč. 7.) stoljeća; otkrivena uz

*Izbor kasnoantičkih noževa sa lokaliteta Kuze-
lin (crtala: Anđelka Fortuna)*

rub gradišta na mogućoj liniji palisadnog bedema. Kao unikatni nalazi na području Zagreba i njegove regije ti artefakti prvi put osvjetljuju ova dva još dosad tamna stoljeća njegove povijesti. Oni popunjavaju kronološku prezninu onom vremenu koje je neposredno prethodilo dolasku Hrvata u ove krajeve.

Literatura:

1. Vladimir Sokol: Područje sjeverozapadne Hrvatske u razdoblju između 400 i 800 godine /velika seoba naroda/ — 40 godina arheoloških istraživanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj /katalog izložbe/, Koprivnica 1986, 55 — 60.

Marina Šimek, Gradski muzej Varaždin

REZULTATI NAJNOVIJIH REKOGNOSCIRANJA OKOLICE VARAŽDINA

Već izlaskom iz tiska Registra arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske bilo je jasno da se radi o publikaciji koja nikada neće predstavljati zaokruženu i definiranu cjelinu. Karakter Registra je naprosto takav da zahtjeva kontinuirano nadopunjavanje i ažuriranje podataka, čime je toj publikaciji osigurana stalna aktualnost. U novije vrijeme otkriveni su na varaždinskom području neki do sada neevidentirani arheološki lokaliteti koji će, uz ostale s područja sjeverozapadne Hrvatske ući u suplement Registru. Ovom prilikom navodimo podatke prikupljene tokom prvog rekognosciranja nekih od nalazišta.

KLENOV BREG — lokalitet se nalazi oko 3 km jugozapadno od sela Seljanec, na granici općina Ivanec i Zlatar Bistrica, u brdovitom i

gotovo nenaseljenom području središnjeg dijela Ivančice (aps. vis. 419 m) Razlog za rekognosciranje ovog teško pristupačnog i zabačenog predjela bio je toponim PEPELARNICE kojim je označena livada podno sjeverozapadne padine brda. Međutim, prilikom prvog pregleda livade nije uočeno ništa što bi ovaj položaj odredilo kao eventualni arheološki lokalitet. Ali konfiguracija obližnjeg brda, njegove ne prestrme i pravilne padine, potok u podnožju i ipak dominantan položaj u brdovitom pejzažu označili su Klenov breg kao mogući lokalitet. Za sada nam samo jedan površinski nalaz potkrepljuje ovu pretpostavku: na sjeverozapadnoj padini brda našli smo cijeli donjak prehistorijskog ručnog žrvnja (T. 1:1). Žrvanj je vrlo lijepo i pravilno izrađen iz krupnozrnatog, grubog i oštrog kamena, rubno je